

«Βασικές Αρχές Ασφάλισης Ζημιών»

Δρ Βαγγέλης Τσουκάτος

Τι είναι Ασφάλιση Ζημιών

Ασφάλιση ζημιών είναι:

- ▶ η ασφάλιση περιουσιακών στοιχείων ή ενεργητικού,
- ▶ η ασφάλιση κινδύνων που απειλούν την δημιουργία παθητικού (ασφάλιση παθητικού),
- ▶ η θαλάσσια ασφάλιση κ.λ.π.
- ▶ Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις συμπεριλαμβάνεται στην ασφάλιση ζημιών και η ασφάλιση προσώπων.

Παραγωγή ασφαλιστρων κλάδων ζημιών έτους 2010

(Ποσά σε ευρώ)	Ασφάλιστρα από Πρωτασφαλίσεις	Ποσοστό (%)
1. Ατυχήματα	56.979.812,17	1,89%
2. Ασθένειες	17.748.015,06	0,59%
3. Χερσαία οχήματα	413.368.318,61	13,71%
5. Αεροσκάφη	364.300,99	0,01%
6. Πλοία (θαλάσσια, λιμναία, ποτάμια)	19.627.953,81	0,65%
7. Μεταφερόμενα εμπορεύματα	33.724.941,39	1,12%
8. Πυρκαϊά και στοιχεία της φύσεως	460.574.885,84	15,28%
9. Λοιπές ζημιές αγαθών	139.549.400,24	4,63%
10. Αστική ευθύνη χερσαίων οχημάτων	1.550.870.885,29	51,45%
11. Αστική ευθύνη από αεροσκάφη	630.235,65	0,02%
12. Αστική ευθύνη πλοίων	7.436.905,57	0,25%
13. Γενική αστική ευθύνη	85.172.598,22	2,83%
14. Πιστώσεις	43.103.803,37	1,43%
15. Εγγυήσεις	4.249.796,14	0,14%
16. Διάφορες χρηματικές απώλειες	22.999.511,82	0,76%
17. Νομική προστασία	59.236.060,61	1,97%
18. Βοήθεια	98.617.473,72	3,27%
ΣΥΝΟΛΟ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΖΗΜΙΩΝ	3.014.254.898,50	100,00%

Ασφαλιστική αξία.

- ▶ Η αξία του συμφέροντος που ασφαλίσθηκε.
- ▶ Υπολογίζεται με βάση την αντικειμενική (τρέχουσα) αξία του αντικειμένου.
- ▶ Σε κάποιες περιπτώσεις είναι προϊόν αμοιβαίας συμφωνίας (βλέπε επόμενη διαφάνεια)
- ▶ Σε τελείως ειδικές περιπτώσεις μπορεί να υπολογισθεί και με συνυπολογισμό της υποκειμενικής (συναισθηματικής) αξίας του αντικειμένου εφόσον φυσικά αυτό αναγράφεται ρητά στο ασφαλιστήριο συμβόλαιο.

Συμβατική αποτίμηση της ασφαλιστικής αξίας.

- ▶ Συχνά η αρχική (κατά την σύναψη της ασφάλισης) αξία ενός αντικειμένου μεταβάλλεται κατά την διάρκεια ισχύος του συμβολαίου. Κατά την στιγμή που θα συμβεί ο κίνδυνος μιλάμε για τελική αξία.
- ▶ Για να αποφεύγονται αντιπαραθέσεις πολλές φορές συμφωνείται μεταξύ ασφαλιστή και λήπτη της ασφάλισης μια συμβατική αξία του αντικειμένου. Η συμβατική αυτή αξία ρητά αναφέρεται στο συμβόλαιο όπως επίσης και το γεγονός ότι αυτή η αξία προέκυψε μετά από συμφωνία και δεν αποτελεί την αξία που δήλωσε ο λήπτης της ασφάλισης.

Ασφαλιστικό ποσό.

- ▶ Το ασφαλιστικό ποσό είναι το ανώτατο όριο ευθύνης του ασφαλιστή για μια συγκεκριμένη ασφάλιση.
- ▶ Όταν το ασφαλιστικό ποσό συμπίπτει με την ασφαλιστική αξία τότε έχουμε πλήρη ασφάλιση.
- ▶ Όταν είναι μικρότερο έχουμε υπασφάλιση και όταν είναι μεγαλύτερο έχουμε υπερασφάλιση

Η αποζημιωτική αρχή.

- ▶ Ο ασφαλιστής υποχρεούται να αποκαταστήσει την αξία του αντικειμένου της ασφάλισης στην ίδια ακριβώς οικονομική κατάσταση που ήταν πριν την επέλευση του κινδύνου ο οποίος του προκάλεσε οικονομική ζημιά.
- ▶ Η ζημιά μπορεί να είναι άμεση (καταστροφή ή απώλεια αντικειμένων) ή έμμεση (απώλεια απαιτήσεων ή δαπάνες απόκρουσης απαιτήσεων τρίτων)

Απαγόρευση πλουτισμού

- ▶ Βασική αρχή της ασφάλισης ζημιών είναι η απαγόρευση πλουτισμού. Δηλαδή ο λήπτης της ασφάλισης δεν επιτρέπεται να εισπράξει περισσότερα από την οικονομική ζημία που υπέστη, ώστε να γίνει πλουσιότερος από ότι ήταν πριν την επέλευση του κινδύνου κερδοσκοπώντας εις βάρος του ασφαλιστή.

Ασφαλιστική Υποκατάσταση

- ▶ Σύμφωνα με το άρθρο 14 του Ν. 2496/97 «Περί υποκατάστασης ασφαλιστή» για το ποσόν που ο ασφαλιστής κατέβαλε στον λήπτη της ασφάλισης για ζημιά που προκλήθηκε από τρίτο, αποκτά τα δικαιώματα του λήπτη της ασφάλισης κατά του τρίτου και μπορεί να τα ασκήσει εναντίον του τρίτου.
- ▶ Φυσικά αν ο ασφαλιστής κατέβαλε ένα μέρος μόνος της ζημίας που προκλήθηκε, τότε ο λήπτης της ασφάλισης έχει το δικαίωμα να στραφεί κατά του τρίτου για το υπόλοιπο ποσόν που δεν κατεβλήθη.
- ▶ Με τις ρυθμίσεις αυτές εξασφαλίζεται και η αρχή της απαγόρευσης πλουτισμού αφού ο λήπτης της ασφάλισης δεν δικαιούται να στραφεί και κατά του ασφαλιστή του και κατά του τρίτου για την ίδια ζημιά.

Συνασφάλιση.

- ▶ Είναι δυνατόν, κυρίως σε περιπτώσεις μεγάλων κινδύνων, ένας κίνδυνος να ασφαλισθεί από περισσότερους ασφαλιστές. Κάθε ασφαλιστής αναλαμβάνει ένα ποσοστό του κινδύνου ενώ αθροιστικά οι επί μέρους ασφαλίσεις δεν υπερβαίνουν το 100% του κινδύνου. Ο κάθε ασφαλιστής είναι υπεύθυνος για το κομμάτι του κινδύνου που έχει αναλάβει.
- ▶ Η κάθε ασφάλιση μπορεί να έχει διαφορετικούς όρους ενώ η τύχη κάθε σύμβασης δεν είναι αναγκαστικά συνδεδεμένη με την τύχη των άλλων συμβάσεων. Σε ειδικές περιπτώσεις μπορεί να συναφθεί ένα κοινό συμβόλαιο και να ορισθεί ένας συντονιστής ασφαλιστής ο οποίος και κάνει τις επαφές με τον λήπτη της ασφάλισης.

Διαδοχική ασφάλιση.

- ▶ Διαδοχική ασφάλιση έχουμε όταν μετά την σύναψη ενός ασφαλιστηρίου συμβολαίου ακολουθήσει και δεύτερο και τρίτο πάντα για το ίδιο ασφαλιστικό συμφέρον. Στην περίπτωση αυτή οι επόμενοι ασφαλιστές ευθύνονται για το τυχόν ανασφάλιστο υπόλοιπο του ασφαλιστικού συμφέροντος και μάλιστα κατά χρονολογική σειρά.
- ▶ Στην περίπτωση που έχει καλυφθεί από προηγούμενα συμβόλαια όλο το ασφαλιστικό συμφέρον τότε οι επόμενοι δεν ευθύνονται καθόλου, υπό την προϋπόθεση όμως ότι αυτό αναφέρεται σαφώς στους όρους του συμβολαίου που υπέγραψαν. Αν αυτός ο όρος δεν υπάρχει τότε ο κάθε ασφαλιστής ευθύνεται εξ ολοκλήρου για το ασφαλιστικό ποσό της σύμβασής τους και την αναλογία του ασφαλιστικού τους ποσού.

Διπλή ασφάλιση.

- ▶ Είναι παρόμοια με την διαδοχική ασφάλιση μόνο που το ασφαλιστικό συμφέρον έχει ασφαλιστεί πλήρως για τους ίδιους κινδύνους σε περισσότερους ασφαλιστές. Όλες οι ασφαλίσσεις είναι ισχυρές αλλά αθροιστικά δεν μπορούν να ξεπεράσουν το 100% της ασφαλιστικής αξίας. Αν υπάρχει σχετικός όρος στο συμβόλαιο τότε οι επόμενοι ασφαλιστές δεν ευθύνονται καθόλου για το ασφαλιστικό συμφέρον. Αν αυτός ο όρος δεν υπάρχει τότε ο κάθε ασφαλιστής ευθύνεται εξ ολοκλήρου για το ασφαλιστικό ποσό της σύμβασής τους

Υπερασφάλιση

- ▶ Υπερασφάλιση υπάρχει όταν η αξία που έχει δηλωθεί για το ασφαλιστικό συμφέρον κατά την στιγμή σύναψης του ασφαλιστηρίου υπερβαίνει την τελική αξία του ασφαλιστικού συμφέροντος κατά την στιγμή επέλευσης του κινδύνου.
- ▶ Η υπερασφάλιση αντιβαίνει την αρχή της απαγόρευσης πλουτισμού από την ασφάλιση και για τον λόγο αυτόν, σε περίπτωση δόλου από πλευράς του λήπτη της ασφάλισης αποτελεί λόγο ακυρότητας του ασφαλιστηρίου. Σε κάθε περίπτωση ο καλόπιστος ασφαλιστής δικαιούται τα δεδουλευμένα ασφάλιστρα αλλά δεν έχει την υποχρέωση να καταβάλει περισσότερα από την τελική αξία του ασφαλισμένου συμφέροντος.

Υπασφάλιση

- ▶ Υπασφάλιση έχουμε όταν η αξία ενός ασφαλιστικού συμφέροντος δηλώνεται κατά τη σύναψη της ασφάλισης μικρότερη από την τελική του αξία. Στην περίπτωση αυτή υπάρχει συνασφάλιση του ασφαλιστικού συμφέροντος με συνασφαλιστή τον λήπτη της ασφάλισης για το ποσό που δεν ασφαλίστηκε. Σε κάθε ζημία ο ασφαλιστής υποχρεούται στην καταβολή ποσοστού επί κάθε ζημίας που προκύπτει από την διαίρεση του ασφαλιστικού ποσού δια της τελικής αξίας του ασφαλιστικού συμφέροντος.

Ασφάλιση σε πρώτο κίνδυνο.

- ▶ Αποτελεί μια από κοινού συμφωνημένη παρέκβαση από τον νόμο με σκοπό να παρακάμψει τον σκόπελο της υπασφάλισης έναντι πρόσθετου ασφαλίστρου. Ο ασφαλιστής αναλαμβάνει να καλύψει εξ' ολοκλήρου μια ζημιά, μέσα στα όρια που προβλέπονται από το συμβόλαιο, ανεξάρτητα από το αν υπάρχει ή όχι υπασφάλιση.
- ▶ Συνηθίζεται σε περιπτώσεις ασφάλισης πυρός και μάλιστα όταν η ασφάλιση αφορά ακίνητο υποθηκευμένο από τράπεζα η οποία συνήθως απαιτεί τον όρο αυτόν.

Ασφάλιση ποσοστού.

- ▶ Η ασφάλιση ποσοστού ουσιαστικά έχει όμοια αποτελέσματα με την υπασφάλιση αν και δεν έχει δηλωθεί αναγκαστικά μικρότερη αξία από την τελική. Ο λήπτης της ασφάλισης έχει την δυνατότητα να ζητήσει την ασφάλιση ενός ποσοστού του ασφαλιστικού συμφέροντος .

Ανοικτή ασφάλιση.

- ▶ Ανοικτή ασφάλιση είναι όταν τα πράγματα ασφαρίζονται μόνο κατά την κατηγορία χωρίς να δίδονται άλλα στοιχεία. Συνήθως ανοικτή ασφάλιση έχουμε σε περιπτώσεις αυξομειούμενου εμπορεύματος ή τρέχουσας ασφάλισης μεταφορών. Ο λήπτης της ασφάλισης έχει την υποχρέωση να δηλώσει στον ασφαλιστή όλες τις λεπτομέρειες που αφορούν τα ασφαλισμένα πράγματα μόλις αυτές γίνουν γνωστές σε αυτόν. Αν παραλείψει να κάνει την δήλωση τότε ο ασφαλιστής δεν έχει υποχρέωση να προβεί σε αποζημίωση.

Απαλλαγές και τύποι απαλλαγών.

Οι απαλλαγές συνηθίζονται πολύ στον κλάδο ζημιών και σκοπό έχουν:

- ▶ Να εξαλείψουν το κόστος διαχείρισης που προκαλεί στην εταιρεία η αποκατάσταση μικροζημιών
- ▶ Να μειώσουν τα ασφάλιστρα αφού οι περισσότερες ζημίες που προκύπτουν είναι πολύ μικρού μεγέθους και
- ▶ Μειώσουν τον ηθικό κίνδυνο από ασφαλισμένους που μπορεί να προκαλέσουν οι ίδιοι ζημιά ή την αμέλεια των έντιμων ασφαλισμένων

Είδη Απαλλαγών

- ▶ **Ευθεία απαλλαγή** όταν υπάρχει ένα ποσό (για κάθε ζημία) το οποίο επιβαρύνεται ο λήπτης της ασφάλισης και η ευθύνη της ασφαλιστικής εταιρείας εκτείνεται πέραν του ποσού αυτού.
- ▶ **Σωρευτική Απαλλαγή** όταν κατά την διάρκεια ενός έτους οι ζημίες προστίθενται μέχρι να φτάσουν σε ένα σημείο πέραν του οποίου η εταιρεία αποζημιώνει πλήρως κάθε ζημία
- ▶ **Franchise απαλλαγή**, κατά την οποία ο ασφαλιστής δεν έχει ευθύνη μέχρι ενός ορισμένου ύψους αλλά αν η ζημία υπερβεί το ποσόν αυτό τότε καλύπτει εξ ολοκλήρου τη ζημία (συνήθως στις θαλάσσιες ασφαλίσσεις)
- ▶ **Περίοδος αναμονής**, κατά την οποία υπάρχει μια αρχική περίοδος κατά την οποία δεν καταβάλλονται αποζημιώσεις (απώλεια κερδών, πρόσκαιρη ανικανότητα κ.λ.π.)